

'La Traversée': mijlpalantentoonstelling van Johan Creten in Sète

LOGBOEK VAN EEN VOORTREKKER

Hoe doet hij het? In feite weet de Belgische kunstenaar Johan Creten van elke tentoonstelling een mijlpaal te maken. 'La Traversée' in de Zuid-Franse havenstad Sète is wel heel bijzonder. De minutieuze mise-en-scène in het CRAC doorkruist zijn parcours: het gebruik van het taboemateriaal keramiek en later brons, politieke en maatschappelijke thema's, kunstgeschiedenis, erotiek, emoties en schoonheid. Het is een soort symbolisch logboek, vanaf zijn expositie in Sète in 1991.

Christine VUEGEN

Zoveel kunst van Johan Creten (°1963, thuisbasis Parijs) krijg je in België nooit bij elkaar te zien. Liefst 55 werken zijn opgesteld in zeven zalen en een gang van het CRAC, een voormalig koelgebouw voor vis in de nog authentieke stad aan de Côte d'Azur. De nomadische kunstenaar arriveerde lang geleden in Sète, zijn eerste belangrijke residentie. Noëlle Tissier, inmiddels directrice van het CRAC, had hem geïnviteerd, samen met onder meer Fabrice Hybert en Jean-Michel Othoniel. Na die residentie nam Creten in 1991 deel aan de groepsexpo 'Moules moules' in Sète en hij kreeg een solo. Het was een heuse mijlpaal. "Toen ik vroeg wat die muur in de zee was, bleek het de oude quarantaine te zijn", vertelt de kunstenaar. "Schepen moesten er veertig dagen wachten om te verhinderen dat besmettelijke ziektes aan land kwamen. Daar plaatste ik mijn sculpturen van keramiek in de cellen voor de bemanning. Om ernaartoe te gaan, had ik een boot geregeld. Het was als de overtocht van de Styx, de rivier tussen de wereld van de levenden en de doden. In die tijd was ik veel bezig met de dood. Overal om me heen stierven jonge mensen aan aids."

SCHOONHEID EN ENGAGEMENT

Johan Creten exposeerde al vroeg op historische locaties, iets dat later trendy werd. Van opleiding is hij schilder, maar hij verkoos gebakken klei. Keramiek was toen nog een verschoppeling in de kunst. Ook in die zin was de quarantaine een symbolische plek. Een paar werken in 'La Traversée' waren daar te zien, onder andere een ovaal wandwerkje van zwarte bloemen die doen denken aan mosselen. Ja, het concept van 'Odore di Femmina' werd in Sète ontwikkeld. Met vrou-

wentorso's zoals 'Het paard van Troje' werd hij bekend. Op gezette tijden boetseert hij nog altijd bloemen. De purperen torso 'La Malcontenta' (2015) is zeer sensueel en vlijmscherp. Aanraken mag niet. Maar geglazuurde aanmeerbolders dienen wel om op te zitten. Het zijn 'Points d'observation', speciaal gemaakt. Met sculpturen doet hij dat nooit: "Ik maak alleen wat ik wil en waar ik zin in heb."

De druipende glazuren van de zitjes in de eerste zaal passen bij de donkere sfeer. 'De Gier' is een heel recente reuzenvogel in hars. Hoog aan de muur is een arend zo geglazuurd dat het machtsymbool bescheten lijkt met vogelpoep. Deze bruikleen van de Vlaamse Gemeenschap is een van de weinig werken in een officiële Belgische collectie. In 1993 stond de sculptuur in de Villa

Van opleiding is hij schilder, maar hij verkoos gebakken klei. Keramiek was toen nog een verschoppeling in de kunst

Arson in Nice, een residentie en een expositie waarvoor Creten werd gevraagd nadat de directeur zijn solo in Sète had bezocht. Geen brave keramiek in Nice, maar kunst die de opkomst van extreemrechts en het neofascisme aan de kaak stelde. In het buitenland kregen ze rap in de gaten dat hij een weerspannige kunstenaar is. Bij ons werd hij al in 1989 ontdekt door galerie Transit, toen in Leuven en nu in Mechelen.

Wat een durver, die Johan Creten. Dat denk je in een zaal met de bonte sculptuur 'Deep Stains' (2003-2012) op een knalgele sokkel van keramiek en een groteske apenkop op een stoel die hij meenam van de Promenade des Anglais in Nice, 23 jaar voor de horror. 'La folie du monde', zo noemt hij deze sectie. Elke zaal is anders, en het is een vloeiend geheel. Regelmatig word je verrast door nieuwe of nooit getoonde werken, zoals de melancholische reeks 'Drapering' (2014).

ALTIJD VEELGELAAGD

De gloednieuwe bronzen zuil van zes meter, 'Massu III', is een hogere versie van de twee zuilen in de solo 'De Storm' in het Middelheimmuseum. "De titel is een Frans woord voor knuppel. Iemand zei me dat het de naam is van een Franse generaal in de Algerijnse oorlog", verklaart Creten. Een ranke knuppel of fallus met uitstulpingen, wat kwetsbaar op een afgeronde basis. Brancusi, denk je, en minimal art. Maar je merkt dat het handwerk is.

Naast de zuil knipoogt 'Le Baiser' (2013) naar Brancusi en op elkaar geplaatste sokkels van Didier Vermeiren. Opeens lijken die twee vormen ook meerpalen. "In het Frans is het 'bitte d'amarrage'. En 'bitte' betekent 'lul'", signaleert de kunstenaar subtiel.

'La Traversée' eindigt met inwendige stormen in de mens en stormen in de maatschappij. Het valt me nu pas op dat de sokkels van de grote vogelsculpturen 'The Tempest' en 'Pliny's Sorrow' evengoed bolders zijn. Creten merkt op dat 'The Tempest' misschien een zelfportret is. De rug doet hem denken aan een holle olijfbom, die stand houdt in weer en wind. 'La Traversée dif-

Installatiezicht Johan Creten, La Traversée, CRAC, Sète met 'Pliny's Sorrow' (2011), 'The Tempest' (2011) en 'Why does strange fruit always look so sweet?' (1998-2015, geen keramiek, maar brons, deels verguld). Foto: © Jacques Fournel

ficile', het vroege schilderij van Magritte met de zeestorm en een balusterfiguur, kwam al in me op voor mijn aankomst in Sète.

Magritte en het surrealisme, hij verzekert me dat hij er niet aan refereert. Maar toch: in een zaal staan vrij recente sculpturen met bollen en kleine vogels, onder meer 'Orgie', als een schaakspel bij de jungles van drie 16de-eeuwse Vlaamse wandtapijten uit de collectie van Creten. Tegenwoordig experimenteert hij ook met schilderijen van keramiek. Vreemd, maar geslaagd. Alleen 'La Vierge d'Aleppo' doet de wenkbrauwen fronsen, ondanks de verwijzing naar de strijd in Syrië. In 1986 liep de kunstenaar in Parijs rond met de keramieksculptuur 'La Langue', een performance om te testen of het werk in eender welke context overleeft. Van die 'Vierge' ben ik niet zeker of ze in een kerk niet overkomt als van die lokale hedendaagse religieuze kunst. Jawel, Johan Creten durft nog altijd risico's te nemen.

Johan Creten, 'La Traversée' tot 15 januari 2017 in het CRAC - Centre Régional d'Art Contemporain, 26 quai Aspirant Herber, Sète. Open wo-vr en ma van 12u30-19 u., za-zo van 14-19 u. crac.languedocroussillon.fr